

ความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี)* Single Mother's Life Security (Adulthood Age 26-30 Year Old)

สุปราณี แดงวงษ์**
ลัดดาวรรณ เลียงอ่อน**
วรินทร ดำรงรัตน์นุวงศ์**
กนกวรรณ ชัยสิทธิ์สงวน**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) โดยศึกษาความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก รวมทั้งหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก และศึกษาอำนาจในการทำนายของปัจจัยส่วนบุคคลต่อความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แม่เดี่ยวเลี้ยงลูกวัยผู้ใหญ่ โดยมีอายุระหว่าง 26-30 ปี ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชลบุรี และจังหวัดเพชรบุรี รวมจำนวนทั้งสิ้น 210 คน โดยเก็บข้อมูลใน 3 จังหวัด จังหวัดละ 70 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จนครบตามจำนวนที่ต้องการในแต่ละจังหวัด ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก และแบบวัดความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = .82) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก คือ มิติด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = .53) รองลงมาซึ่งก็อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มิติด้านการสนับสนุนทางสังคม ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = .63) อันดับที่สามซึ่งค่า

คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือ มิติด้านความมั่นคงส่วนบุคคล ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = .76) ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดแต่ยังอยู่ในระดับมากเช่นกันคือ มิติด้านสิทธิและความเป็นธรรม ($\bar{x} = 2.94$, S.D. = .68)

ส่วนเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า สาเหตุการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับเล็กน้อยกับมิติของความมั่นคงในชีวิต ($r = -.134$) จำนวนบุตรกับมิติของความมั่นคงในชีวิตนั้นมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับเล็กน้อยเช่นกัน ($r = -.083$) ส่วนระดับการศึกษานั้นพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับเล็กน้อยกับมิติของความมั่นคงในชีวิต ($r = .072$) ในเรื่องอาชีพของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกแต่ยังอยู่ในระดับเล็กน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .188$) ในเรื่องรายได้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับเล็กน้อยกับมิติของความมั่นคงในชีวิต ($r = .064$) ส่วนลักษณะครอบครัวกับมิติของความมั่นคงในชีวิตพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับเล็กน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = .146$) ตัวแปรตัวสุดท้าย คือ จำนวนปีของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกกับมิติของความมั่นคงในชีวิตมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับเล็กน้อย ($r = -.042$)

* ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากบริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด

** อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

ส่วนอำนาจในการทำนายของปัจจัยส่วนบุคคลต่อความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า อาชีพ สามารถทำนายความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกได้ร้อยละ 3.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ตัวแปรลักษณะครอบครัว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) จากนั้นในขั้นต่อไปเลือกตัวพยากรณ์เข้าไป คือ สาเหตุการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 8.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

จากผลการวิจัยทำให้ได้ข้อสรุปว่าควรมีการส่งเสริมให้แม่เดี่ยวเลี้ยงลูกมีอาชีพที่มั่นคง หรือ มีการ

ส่งเสริมให้แม่เดี่ยวเลี้ยงลูกมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวหลังการหย่าร้าง อย่างไรก็ตามควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนโดยภาครัฐและเอกชนร่วมกันให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวมากขึ้น และควรส่งเสริมให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว โดยอาจจัดกิจกรรมเพื่อ รองรับความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่น งานวันเด็ก วันแม่ วันพ่อ โดยมีการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อต่างๆ รวมทั้งสถานที่ทำงานต่างๆ ควรจัดกิจกรรมวันครอบครัว เพื่อให้คู่สมรสมีความเข้าใจกันมากขึ้น เพื่อป้องกันและลดจำนวนการมีแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก

Abstract

The purpose of this descriptive research was to study single mother's life security (Adulthood Age 26–30 year old) and relationships between demographic data and single mother's life security and the prediction of demographic data with single mother's life security.

Sample was single mother, in adulthood aged 26–30 years old, living in Suphanburi ,Chonburi and Pethburi province. Two-hundred and ten single mother were selected by purposively from three mentioned provinces, 70 people for each province. Data were collected by questionnaires of demographic data and life security level. Data were analyzed by computerized program using percentage, mean, standard deviation, Pearson' s product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression.

Christian University of Thailand Journal

Vol.16 No.3 (September–December) 2010

Research findings revealed that overall single mother's life security level was at a high level. ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = .82). When considering each dimension of life security level, it was found that home and physical environment were equal at the high level. ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .53). The second high level dimension of life security was social support ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .63). The third high level dimension of life security was private life security. ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .76). Not only above dimension of life security but also human rights was high level life security, too. ($\bar{X} = 2.94$, S.D. = .68). Moreover, findings revealed that factor impact single mother was negatively correlated to the life security at a mild level ($r = -.134$), number of children ($r = -.083$), educational level ($r = .072$), occupation ($r = .188$) were negatively correlated to the

life security at a mild level statistically significant level at 0.01 respectively. level, type of family ($r = .146$) was positively correlated to the life security at a mild level with statistically significant level at 0.05. The last variable, time of being single mother was negatively correlated to the life security at a mild level ($r = -.042$). Moreover, the result showed that occupation, type of family and cause of single mother were able to significantly predict single mother's life security with 8.8% at 0.01

This study can be concluded that there should be promoting and supporting

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

จากสภาพสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปในประเทศไทย สถาบันครอบครัวมีความแตกแยกมากขึ้น มีการหย่าร้างกัน รวมทั้งเด็ก ๆ ถูกทอดทิ้งมากขึ้น โดยจากสถิติการหย่าร้างในเขตกรุงเทพมหานคร ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่า มีการหย่าร้างจำนวน 13,779 คู่ ในปี พ.ศ. 2545, จำนวน 13,884 คู่ ในปี พ.ศ. 2546, จำนวน 14,976 คู่ ในปี พ.ศ. 2547, จำนวน 15,158 คู่ ในปี พ.ศ. 2548 และจำนวน 15,582 คู่ ในปี พ.ศ. 2549 จากสถิติการหย่าร้างที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในทุกๆ ปี แสดงให้เห็นถึงความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ซึ่งนอกเหนือจากความล้มเหลวของสถาบันครอบครัวเนื่องจากการเสียชีวิตของสมาชิกในครอบครัวโดยธรรมชาติแล้ว การพลัดพรากเนื่องจากการหย่าร้าง และการถูกทอดทิ้งจึงเป็นอีกปัจจัยที่ก่อให้เกิดสถาบันครอบครัว พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว (Single parent) หรือครอบครัวที่พ่อหรือแม่ต้องเลี้ยงดูบุตรตามลำพังขึ้นมากมาย ดังจะเห็นได้ชัดจากผลการสำรวจจากกรณีศึกษาพ่อหรือแม่ที่เลี้ยงลูกตามลำพังที่ทางมูลนิธิเครือข่ายครอบครัว

occupation for single mother. However, government and private sector should provide activities and campaign to strengthen family relationship on Children's day, Mother's day and Father's day. In addition, there should be promote the campaign activities via variety of medias. Activities on family day should be set up in able to promote understandings among couples to promote life security of single mother, they should provide opportunity for job and earn income.

และสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ได้สำรวจ "ปัญหาและความคาดหวังในการดำเนินชีวิตของครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏว่ามีชายและหญิงต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว โดยการหย่าร้างหรือแยกทางกับคู่ครองถึงร้อยละ 88.30 และในส่วนของต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวเพราะคู่ครองเสียชีวิตมีร้อยละ 11.70 ขณะเดียวกันพบว่า มีบิดาหรือมารดาที่ต้องเลี้ยงดูบุตรตามลำพังถึง 1.3 ล้านครอบครัว (กระทรวงวัฒนธรรมและสถาบันรามจิตติ, 2548)

ปัญหาที่แม่เลี้ยงเดี่ยวเผชิญทันทีที่ต้องรับบทบาทนี้ คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจ จากการเป็นส่วนหนึ่งของการหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว กลายเป็นผู้มีหน้าที่หารายได้เพียงผู้เดียว มีแม่เลี้ยงเดี่ยวที่โชคดีไม่มากนักที่อดีตสามียังช่วยเหลือเงินเจือหรือมีฐานะเดิมมั่นคงอยู่แล้ว ส่วนใหญ่ภาวะตกอยู่กับแม่เลี้ยงเดี่ยวทั้งสิ้น นอกจากนั้นการต้องเลี้ยงดูลูกเพียงลำพังจะเพิ่มความเหน็ดเหนื่อยทั้งกายและใจให้แก่แม่เลี้ยงเดี่ยวอย่างที่สุด โดยเฉพาะแม่เลี้ยงเดี่ยวที่เป็นครอบครัวเดี่ยวไม่ได้อาศัยอยู่กับญาติคนใด การเลี้ยงดูอบรมลูกจึงตกอยู่

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม) ๒๕๕๓

กับแม่เพียงคนเดียวไม่ว่าลูกจะอยู่ในวัยใดก็ล้วนเป็นภาวะที่หนักหน่วงทั้งสิ้น จากการสำรวจของโครงการพัฒนาเครือข่ายครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว พบว่า พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวส่วนใหญ่มีปัญหาด้านจิตใจ และตกอยู่ในภาวะเครียดถึงร้อยละ 73.5 มีความทุกข์ ท้อแท้ใจจากปัญหาที่ต้องเผชิญและรู้สึกเหงาว่าเหวร้อยละ 68.9 และร้อยละ 62.9 ตามลำดับ (กระทรวงวัฒนธรรมและสถาบันรามจิตติ, 2548)

ผู้หญิงวัยผู้ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการทางด้านร่างกายอย่างเต็มที่และสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นวัยแห่งการเสริมรากฐานในชีวิต เป็นวัยที่ต้องทำงาน สร้างรายได้ สร้างฐานะ และสร้างครอบครัว เพื่อความมั่นคงในชีวิตของตนเองและครอบครัว จึงให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนน้อยลงแต่จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการทำงาน คู่รัก และชีวิตครอบครัวแต่ละคนเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ลักษณะความสนใจจะมีความแตกต่างกันตามฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ ค่านิยมและสิ่งแวดล้อม มีความเข้าใจตนเองมากขึ้น และมีการแสดงออกของบุคลิกภาพเป็นแบบเฉพาะตัว มีการปรับตัวตามบทบาททางเพศของตนเองตามความคาดหวังของสังคม แต่ถ้าเกิดเหตุการณ์ในชีวิตอย่างที่ไม่ได้คาดฝันมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นการที่สามีเสียชีวิตไปก่อนวัยอันสมควร หรือการหย่าร้างกับสามี ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม จนทำให้ต้องเลี้ยงลูกตามลำพังเพียงผู้เดียว หรือการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งจะกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในทุกๆ ด้านของแม่เลี้ยงเดี่ยว (ทิพย์ภา เชษฐชูชาวลิต, 2546: 35)

จากปัญหาต่างๆ ของแม่เลี้ยงเดี่ยวลูกที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมกับแม่ที่ต้องเลี้ยงลูกตามลำพัง รวมทั้งในปัจจุบันพบสถิติการหย่าร้างเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในจังหวัดชลบุรี สุพรรณบุรี และจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีสถิติการหย่าร้างที่เพิ่มสูงทุกปี คณะผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการดูแลแม่เลี้ยงเดี่ยวลูกที่จะต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพังว่าจะเกิด

ปัญหาในด้านใดบ้าง จึงได้ทำวิจัยเรื่องความมั่นคงในชีวิตของแม่เลี้ยงเดี่ยว (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) ขึ้น เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการที่จะเข้าไปดูแลให้คำแนะนำ รวมทั้งหาแหล่งสนับสนุนช่วยเหลือสำหรับแม่เลี้ยงเดี่ยวลูกต่อไป

นิยามตัวแปร

แม่เลี้ยงเดี่ยวลูก (Single mother) คือ

สภาพครอบครัวที่แม่ที่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี ต้องเลี้ยงดูลูกแต่เพียงฝ่ายเดียวเป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปี ซึ่งสาเหตุของการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวมีทั้งการที่คู่สมรสหย่าร้าง ถูกคู่สมรสทอดทิ้ง หรือสามีเสียชีวิต ผู้หญิงเหล่านี้จะตกอยู่ในภาวะที่จะต้องเป็นทั้งพ่อและแม่ให้แก่อีกในในเวลาเดียวกัน

ความมั่นคงในชีวิต (Life security)

หมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ประกอบด้วย ความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 10 มิติ ได้แก่ 1) มิติที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 2) มิติสุขภาพอนามัย 3) มิติการศึกษา 4) มิติการมีงานทำและรายได้ 5) มิติครอบครัว 6) มิติความมั่นคงส่วนบุคคล 7) มิติการสนับสนุนทางสังคม 8) มิติสังคมวัฒนธรรม 9) มิติสิทธิและความเป็นธรรม และ 10) มิติการเมืองและธรรมาภิบาล (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550)

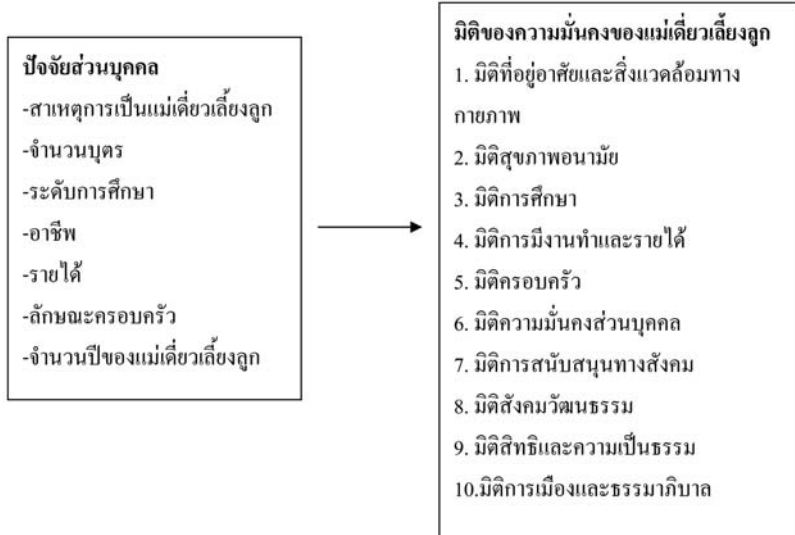
ความมั่นคงในชีวิตในแม่เลี้ยงเดี่ยวลูก

(Single mother's life security) หมายถึง การที่แม่เลี้ยงเดี่ยวลูกได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการพัฒนาตนเอง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) ใช้กรอบแนวคิดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ

มนุษย์ (2550) โดยได้ดัดแปลงและปรับ ประงเนื้อหาสาระให้สอดคล้องและเหมาะสม โดยแสดงเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก
2. หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก
3. ศึกษาอำนาจในการทำนายของปัจจัยส่วนบุคคลต่อความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก

สมมติฐาน

1. แม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) มีความมั่นคงในชีวิต
2. ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก
3. ปัจจัยส่วนบุคคลสามารถร่วมกันทำนายความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและการจัดการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก เช่น การหาแหล่งสนับสนุนในค้ำที่อยู่อาศัย การบริการสุขภาพ การให้การศึกษา การหารายได้และการมีงานทำ และด้านอื่นๆ ที่เป็นปัญหาต่อแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก
2. เป็นแนวทางสำหรับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแม่เลี้ยงเดี่ยวในประเด็นอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กันต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี)

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม) ๒๕๕๓

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แม่เดี่ยวเลี้ยงลูกวัยผู้ใหญ่ โดยมีอายุระหว่าง 26-30 ปี ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชลบุรี และจังหวัดเพชรบุรี โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจังหวัดละ 70 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จนครบตามจำนวนที่ต้องการในแต่ละจังหวัด โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) มีสถานภาพเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกที่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี 2) อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชลบุรี และจังหวัดเพชรบุรี และมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร 3) มีสติสัมปชัญญะปกติ และ 4) ยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วยแบบบันทึกและแบบวัด 2 ส่วน ได้แก่ 1) แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นได้แก่อายุ สาเหตุการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก ภูมิลำเนา จำนวนบุตร ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ลักษณะครอบครัว และจำนวนปีของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก 2) แบบวัดความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก โดยได้ดัดแปลงมาจากแนวคิดของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2550) ซึ่งประกอบไปด้วย 10 มิติ โดยมีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 64 ข้อ ได้แก่ มิติที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มิติสุขภาพอนามัย มิติการศึกษา มิติการมีงานทำและรายได้ มิติครอบครัว มิติความมั่นคงส่วนบุคคล มิติการสนับสนุนทางสังคม มิติสังคมวัฒนธรรม มิติสิทธิและความเป็นธรรม และ มิติการเมืองและธรรมาภิบาล ลักษณะคำตอบมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Likert scale)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยนำแบบวัดความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกวัยผู้ใหญ่ตอนกลางที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดนครปฐม จำนวน 30 ราย เพื่อมาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และได้นำแบบ

วัดความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) มาทดสอบความเชื่อมั่นจากสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น Alpha = 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลจากแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกที่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี ที่อาศัยอยู่ใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชลบุรี และจังหวัดเพชรบุรี โดยใช้วิธีการทำแบบสอบถาม เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2552 โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยคริสเตียนถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชลบุรี และจังหวัดเพชรบุรี พร้อมสำเนาถึงนายทะเบียนของแต่ละอำเภอในจังหวัดดังกล่าวเพื่อขอสถิติการจดทะเบียนหย่าร้างของคู่สมรสช่วงอายุ 26-30 ปี

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยขอเข้าพบนายกองดี การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าสถานีอนามัย ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพของโรงพยาบาลต่างๆ ที่อยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชลบุรี และจังหวัดเพชรบุรี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือประสานงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งที่จะอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเดินทางไปพบกับผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้นัดหมายไว้ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และสถิติการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วนัดหมายวันเวลาที่จะมารับแบบสอบถามคืน

4. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 210 คน ใน 3 จังหวัด โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจังหวัดละ 70 คน

5. นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและนำไปวิเคราะห์ผลทางสถิติต่อไป

การพิทักษ์สิทธิ

ผู้วิจัยจะทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยจะชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะตอบหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยได้โดยไม่มีผลกระทบใดๆ หากกลุ่มตัวอย่างยินดีเข้าร่วมในการวิจัย ผู้วิจัยจะให้ลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมในการวิจัยทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิยุติการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่จำเป็นต้องแจ้งล่วงหน้า ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับและนำมาใช้ในการรายงานผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

ขณะให้ข้อมูลหากกลุ่มตัวอย่างมีอาการไม่สุขสบายจากภาวะสุขภาพ ผู้วิจัยจะยุติการสัมภาษณ์และให้การดูแลช่วยเหลือตามขอบเขตและมาตรฐานของวิชาชีพการพยาบาลจนอาการดีขึ้น และประเมินความพร้อมและความสมัครใจในการให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก และแบบวัดความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณเป็นร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงในชีวิตของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายชื่อ รายด้าน และ โดยรวม โดยการแจกแจงเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลระดับความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความมั่นคงในชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

4. วิเคราะห์หาปัจจัยที่สามารถทำนายความมั่นคงในชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Coefficient) และวิเคราะห์ระหว่างตัวแปรพหุคูณทั้งหมดแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) เพื่อหาปัจจัยส่วนบุคคลที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก ทั้งนี้กำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value} < 0.05$

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกนั้นส่วนใหญ่มีอายุ 30 ปี ส่วนสาเหตุของการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกนั้นมาจากการที่แยกกันอยู่กับสามีเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 43.30 อธิบายได้ว่าในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเกิดขึ้น มีการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ขึ้นมากมาย ความเจริญก้าวหน้านี้เองได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน รวมทั้งวิถีชีวิตของคนไทยก็ได้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย งานหลายอย่างใช้ความรู้ ความสามารถมากกว่าใช้แรงงาน ผู้หญิงจึงสามารถทำงานมีรายได้เป็นของตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชายเหมือนในอดีต โดยเฉพาะผู้หญิงในวัยผู้ใหญ่ที่มีอายุ 26-30 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังทำงาน สร้างฐานะให้กับครอบครัว สามีก่อนสามีมักจะเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว แต่ปัจจุบันสามีภรรยาต้องช่วยกันทำมาหากิน จึงมีเวลาให้กันและกันน้อยลง ต่างคนต่างก็เหนื่อยล้ามาจากการทำงาน ทำให้โอกาสที่จะขัดแย้งหรือไม่ลงรอยกันมีมากขึ้น จึงทำให้ต้องมีการแยกกันอยู่กับคู่สมรส

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีบุตร 1 คน การนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา สามารถอธิบายได้ว่า การที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุตร 1 คน อาจเป็นเพราะว่าในสังคมปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีนั้นพัฒนาไปเป็นอย่างมาก มีการรณรงค์อย่างแพร่หลายในเรื่อง

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม) ๒๕๕๓

ของการคุมกำเนิด และมีวิธีคุมกำเนิดที่สะดวกสบาย และประหยัดมากกว่าสมัยก่อน รวมทั้งในสภาพสังคม และเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ต้องแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา ค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นมาก จึงทำให้คู่สมรสคิดและตัดสินใจที่จะต้องมีบุตรให้น้อยลง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่หนีถือศาสนาพุทธเพราะศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชลบุรี และจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งประชากรของจังหวัดดังกล่าวหนีถือศาสนาพุทธในเรื่องระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา เหตุผลเพราะว่าการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในสังคมชนบท และเป็นเพศหญิงทั้งหมด ซึ่งในสังคมไทยโดยเฉพาะสังคมชนบทไม่นิยมให้บุตรสาวได้เรียนต่อในระดับที่สูงกว่าภาคบังคับ อาจเป็นเพราะว่าความเชื่อและค่านิยมที่เป็นแบบดั้งเดิมว่าเมื่อบุตรสาวมีครอบครัวไปต้องมีหน้าที่ดูแลครอบครัวไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านเหมือนบุตรชาย จึงให้เรียนแค่การศึกษาภาคบังคับก็เพียงพอแล้ว

ส่วนเรื่องอาชีพของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้าง และมีรายได้ต่อเดือนประมาณ 1,000-5,000 บาท สามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษานั้นคงไม่สามารถประกอบอาชีพอย่างอื่นได้มากนักถ้าไม่มีกิจการเป็นของตนเอง ก็คงจะไม่พื้นที่จะต้องทำงานเป็นลูกจ้าง และค่าจ้างที่ได้รับก็เป็นค่าแรงขั้นต่ำคือเดือนละประมาณ 1,000-5,000 บาท

ลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นครอบครัวเดี่ยว และจำนวนปีการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกส่วนใหญ่เป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกมาแล้ว 2 ปี สามารถอธิบายได้ว่าในสังคมปัจจุบันครอบครัวส่วนใหญ่เมื่อบุตรแต่งงานมีครอบครัวแล้วต่างแยกย้ายออกไปสร้าง

ครอบครัวใหม่โดยประกอบไปด้วยพ่อ แม่ และลูก ซึ่งกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว จึงทำให้เมื่อสามีภรรยาที่มีความขัดแย้งกันเกิดขึ้น ญาติผู้ใหญ่จึงเข้ามามีบทบาทในการประนีประนอม ไกล่เกลี่ยน้อยลง ประกอบกับคนสมัยนี้มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีทัศนคติ ค่านิยมที่ต่างไปจากอดีต จึงทำให้เกิดโอกาสในการหย่าร้างของคู่สมรสจึงสูงขึ้น (ณัฐรัชชา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ, 2550)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive research) โดยศึกษาความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก รวมทั้งหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก และศึกษาอำนาจในการทำนายของปัจจัยส่วนบุคคลต่อความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แม่เดี่ยวเลี้ยงลูกวัยผู้ใหญ่ โดยมีอายุระหว่าง 26-30 ปี ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชลบุรี และจังหวัดเพชรบุรี การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แยกอภิปรายผลในประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 แม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) มีความมั่นคงในชีวิต

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, $S.D. = .82$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมาก คือ มิติด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ ($\bar{X} = 4.25$, $S.D. = .53$) รองลงมาซึ่งก็อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มิติด้านการสนับสนุนทางสังคม ($\bar{X} = 3.96$, $S.D. = .63$) อันดับที่สามซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือ มิติ

ด้านความมั่นคงส่วนบุคคล ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = .76) ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดแต่ยังอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ มิติด้านสิทธิและความเป็นธรรม ($\bar{x} = 2.94$, S.D. = .68) จากการที่แม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) มีคะแนนความมั่นคงในชีวิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายความว่าแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) ได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) ที่ทำการศึกษาล้วนส่วนใหญ่หลังจากการหย่าร้างกลายเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกนั้นยังมีความมั่นคงในชีวิตอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในมิติความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม คงเป็นเพราะว่าแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกมีสิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยที่มีสภาพมั่นคง มีสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เพียงพอ อยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี และมีทางเข้า ออกที่สะดวก จึงทำให้แม่เดี่ยวเลี้ยงลูกมีความมั่นคงในชีวิต รวมทั้งรู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายทั้งทางร่างกายและทรัพย์สิน และมีบุคคลที่พร้อมจะให้การช่วยเหลือได้รับการคุ้มครองและสามารถเข้าถึงบริการของสังคมได้โดยมีข้อจำกัดน้อย มีความรู้สึก มีคุณค่าในตนเอง และมีความสุขในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุภาพร จารุกิตติพงศ์ (2549: 178) ซึ่งทำการศึกษารื่องการปรับตัวของสตรีในเมืองเชียงใหม่หลังการหย่าร้าง กลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีหลังการหย่าร้างกลุ่มต่างๆ จำแนกตามระยะเวลาหลังการหย่าร้าง อายุปัจจุบัน การศึกษา และอาชีพ จำนวน 10 ราย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พบว่า เมื่อสตรีหย่าร้างแล้วปรากฏว่าสตรีย้อนกลับไปอยู่กับบิดามารดา หรือพี่น้องของตนเอง

อีกครั้งหนึ่ง จำนวน 4 ราย ซึ่งในช่วงนี้วิถีการดำเนินชีวิตของเธอก็ได้แตกต่างไปจากเดิมคือก่อนการแต่งงาน เพราะครอบครัวยังให้การต้อนรับในการกลับสู่สภาพเดิมอีกครั้งหนึ่งเสมือนไม่มีสิ่งผิดปกติใดๆ เกิดขึ้น จึงทำให้สตรีหลังการหย่าร้างที่กลายเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกไม่รู้สึกละโดดเดี่ยว อ้างว้าง ไร้อุปการะ กลับรู้สึกว่าการตนเองมีความมั่นคงในชีวิตเหมือนเดิม

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สาเหตุการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก จำนวนบุตร ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะครอบครัว และจำนวนปีของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก ผลการวิจัยที่ได้สรุปเป็นแต่ละปัจจัย ดังนี้ สาเหตุการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับเล็กน้อยกับมิติของความมั่นคงในชีวิต ($r = -.134$) จำนวนบุตรกับมิติของความมั่นคงในชีวิตนั้นมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับเล็กน้อยเช่นกัน ($r = -.083$) ส่วนระดับการศึกษานั้นพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับเล็กน้อยกับมิติของความมั่นคงในชีวิต ($r = .072$) ในเรื่องอาชีพของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกแต่ยังอยู่ในระดับเล็กน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .188$) ในเรื่องรายได้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับเล็กน้อยกับมิติของความมั่นคงในชีวิต ($r = .064$) ส่วนลักษณะครอบครัวกับมิติของความมั่นคงในชีวิต พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับเล็กน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = .146$) ตัวแปรตัวสุดท้ายคือ จำนวนปีของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกกับมิติของความมั่นคงในชีวิตมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับเล็กน้อย ($r = -.042$) ดังตารางต่อไปนี้

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม) ๒๕๕๓

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก จำนวนบุตร ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะครอบครัว และจำนวนปีของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกกับมิติของความมั่นคงในชีวิต

ตัวแปร	มิติของความมั่นคงในชีวิต (r)
สาเหตุการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก	-.134
จำนวนบุตร	-.083
ระดับการศึกษา	.072
อาชีพ	.188**
รายได้	.064
ลักษณะครอบครัว	.146*
จำนวนปีของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก	-.042

** Correlation is significant at the 0.01 level (2 tailed)

*Correlation is significant at the 0.05 level (2 tailed)

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคลสามารถร่วมกันทำนายความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก

(วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) คือ อาชีพลักษณะครอบครัว และสาเหตุการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก โดยตัวแปรทั้งสามนี้เป็นปัจจัยที่ทำนายความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกได้ร้อยละ 8.8 ($p < .01$) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวพยากรณ์ที่ได้รับคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น (R2) และทดสอบความมีนัยสำคัญ ของสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น ในการพยากรณ์ความมั่นคงในชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

ขั้นที่	ตัวพยากรณ์	R	R ²	R ² change	b	t	Beta	Sig T
1	อาชีพ	.188	.035	.035	7.325E-02	2.757	.188	.000
2	อาชีพและลักษณะครอบครัว	.252	.063	.028	.162	2.489	.168	.000
3	อาชีพและลักษณะครอบครัว และสาเหตุการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก	.297	.088	.025	-9.009E-02	-2.385	-.160	.000
Constant (a) = 3.478		F = 5.689		Durbin-Watson		1.887		

การวิจัยครั้งนี้พบว่า อาชีพ เป็นตัวแปรตัวแรกที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .188$) และสามารถให้การทำนายการเปลี่ยนแปลงความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกได้ร้อยละ 3.5 การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่าแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก (วัยผู้ใหญ่ อายุ 26-30 ปี) นั้นมีอาชีพการงานที่มั่นคงทั้งก่อนและหลังการหย่าร้าง เพราะวัยของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนกลางซึ่งเป็นวัยทำงานที่ต้องสร้างความมั่นคงให้กับตนเองและครอบครัว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่พบในการศึกษาค้างนี้จะมีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้อาชีพเป็นตัวแปรตัวแรกที่สามารถทำนายความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกได้ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ลักษณะครอบครัวเป็นปัจจัยตัวที่สองที่สามารถทำนายความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก โดยสามารถทำนายได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.3 การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า แม่เดี่ยวเลี้ยงลูกที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยวส่วนใหญ่จะขาดการสนับสนุนทางสังคมจากคนใกล้ชิด เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวเกิดขึ้นก็จะไม่มีผู้ใดไกลเกลี่ยให้ ซึ่งแตกต่างจากการอยู่ในครอบครัวขยาย ซึ่งจะมีญาติผู้ใหญ่ห้อมล้อม เวลาเกิดปัญหาความไม่เข้าใจกันระหว่างสามีภรรยาเกิดขึ้น ญาติผู้ใหญ่จะคอยไกลเกลี่ย ให้รับความเข้าใจกันซึ่งบางครั้งเป็นผลดีกับคู่สมรสที่ไม่ต้องลงเอยกันด้วยการหย่าร้าง นอกจากลักษณะครอบครัวซึ่งเป็นปัจจัยตัวที่สองที่สามารถทำนายความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกแล้ว ผลการวิจัยยังพบอีกว่า สาเหตุการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกเป็นปัจจัยตัวที่สามซึ่งสามารถทำนายความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 8.8 การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า แม่เดี่ยวเลี้ยงลูกที่แยกกันอยู่กับสามีนั้นมีความมั่นคงในชีวิตมากกว่าการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสามี อาจเป็นเพราะว่าขณะที่คู่สมรสอยู่ด้วยกันเกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นมากมาย

และไม่สามารถที่จะแก้ไขหรือปรับความเข้าใจต่อกันได้ ครอบครัวเกิดความไม่อบอุ่น เกิดความแตกร้างจนถึงขั้นต้องแยกทางกันในที่สุด

จากการศึกษาค้างนี้ปัจจัยที่สามารถทำนายความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกคือ อาชีพ ลักษณะครอบครัว และสาเหตุการเป็นแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายความผันแปรของความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกได้เพียงร้อยละ 8.8 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 92.2 นั้นยังไม่สามารถอธิบายได้จากการศึกษาค้างนี้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานเพียงบางส่วนเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก เช่น ความเชื่อและค่านิยมเกี่ยวกับการหย่าร้าง ความแตกต่างด้านอายุของคู่สมรส อายุแรกสมรสของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจมีอิทธิพลต่อความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกได้ และควรมีการศึกษาวจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากกว่านี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการพยาบาล

1.1 จากการวิจัยพบว่าอาชีพของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก ดังนั้นพยาบาลจึงควรให้คำแนะนำและส่งเสริมให้แม่เดี่ยวเลี้ยงลูกมีอาชีพที่มั่นคง หรือมีการส่งเสริมให้แม่เดี่ยวเลี้ยงลูกมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวหลังการหย่าร้าง

1.2 จากการวิจัยพบว่าลักษณะครอบครัวของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกมีความสัมพันธ์ทาง บวกกับความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก เพราะฉะนั้นพยาบาลควรมีการส่งเสริมให้บุคคลในครอบครัวได้เข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ รวมทั้งให้กำลังใจกับแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก นอกจากนั้นพยาบาลควรมีการผลักดันและสนับสนุนให้ภาครัฐและเอกชนร่วมกันให้

ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวมากขึ้น และควรส่งเสริมให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว โดยอาจจัดกิจกรรมเพื่อรองรับความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่น งานวันเด็ก วันแม่ วันพ่อ โดยมีการประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อต่างๆ รวมทั้งสถานที่ทำงานต่างๆ ควรจัดกิจกรรมวันครอบครัว เพื่อให้คู่สมรสมีความเข้าใจกันมากขึ้น

2. ด้านการวิจัย

2.1 การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อนำมาวิเคราะห์เท่านั้น ทำให้เกิดข้อจำกัดในการอธิบายผลการศึกษา โดยเฉพาะในส่วนของความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก ดังนั้น ในการ

วิจัยครั้งต่อไป ควรจะใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพเข้ามาผสมผสานกับวิธีการเชิงสำรวจวิเคราะห์ เพราะจะทำให้ผลการศึกษามีความครอบคลุมประเด็นต่างๆ และจะได้ภาพของความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกที่ชัดเจนมากขึ้น

2.2 ควรมีการนำตัวแปรอิสระเหล่านี้ไปทำการศึกษาหาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูก เพื่อจะได้ทราบว่า มีตัวแปรใดบ้างที่เป็นสาเหตุต่อความมั่นคงในชีวิตของแม่เดี่ยวเลี้ยงลูกและเป็นสาเหตุมากขึ้นน้อยเพียงใด จะได้ส่งเสริมได้ตรงประเด็น

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). **ยุทธศาสตร์ความมั่นคงในชีวิต.** (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.m-society.go.th/strategics.php> (วันที่สืบค้น 15 พฤษภาคม 2552)
- กระทรวงวัฒนธรรมและสถาบันรามจิตติ. (2548). **ปัญหาและความคาดหวังในการดำเนินชีวิตของครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว.** (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.m-culture.go.th/> (วันที่สืบค้น 18 พฤษภาคม 2552)
- กุสุมา พลแก้ว. (2544). **การปรับตัวทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้หญิงในสังคมชนบทภายหลังการหย่าร้าง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์) สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). **อย่าให้การแต่งงานเป็นการซื้อเสรีภาพของคนรัก.** (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : http://www.elib-online.com/doctors2/mental_married02.html (วันที่สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2552)
- ขวัญชัย มะโนแก้ว. (2544). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความมั่นคงในชีวิตสมรสของข้าราชการชั้นประทวน ในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์) สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐริษา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ. (2550). การศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนและปัจจัยเสี่ยงของครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวในประเทศไทย. **รายงานการวิจัย.** คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติและเครือข่ายพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว.

- ทิพย์ภา เชษฐชูชาวลิต. (2546). **จิตวิทยาพัฒนาการสำหรับพยาบาล**. ภาควิชาการพยาบาลจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บรรพต เวียงนนท์. (2542). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการตำรวจ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต (สาขาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ประเวศ วะสี. (2548). **องค์ประกอบของครอบครัวเข้มแข็งและมีคุณภาพ**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.m-society.go.th/maghss/firstpage/trend.html> (วันที่สืบค้น 18 พฤษภาคม 2552)
- มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว. (2552). **คู่มือ Single parent**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : http://www.thaisingleparent.com/?act=content&type=book&show=book&news_id (วันที่สืบค้น 18 พฤษภาคม 2552)
- วัชรวิ บุญวิทยา (2551). **กระบวนการตัดสินใจหย่าร้างและกระบวนการจัดการชีวิตภายหลังการหย่าร้างของผู้หญิง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต (สังคมวิทยา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมเกียรติ เบญจศาสตร์. (2541). **สภาวะความไม่มั่นคงในชีวิตสมรสในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โสภา (ชูพิกุลชัย) ชปิลมันน์. (2551). **การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับจริยธรรม ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรมของครอบครัวไทย ที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตร : ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตกรุงเทพมหานคร**. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2550). **การสำรวจพ่อ/แม่ เลี้ยงเดี่ยวที่ต้องเลี้ยงลูกคนเดียว**. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://thaihealth.or.th/node/8847> (วันที่สืบค้น 20 พฤษภาคม 2552)
- ยูไล วีระกังวานกุล. (2549). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความมั่นคงในชีวิตสมรสของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ : กรณีศึกษา บริษัท สหยูเนียนอุตสาหกรรมสิ่งทอ จำกัด (มหาชน)**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาครอบครัวและสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาพร จารุกิตติพงศ์. (2549). **การปรับตัวของสตรีในเมืองเชียงใหม่หลังการหย่าร้าง**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอนุกระบวน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัญมณี บุรณภานนท์. (2541). **การศึกษารูปแบบบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมกับลูกกรรมกรก่อสร้าง**. **รายงานการวิจัย**. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Alan Booth, David Johnson and John Edwards. (2003). Continuity and change in marital quality between 1980 and 2000. **Journal of marriage and the family**. 65: 1-22.
- Arnon & Marianne, Bentovim. (2008). **Children growing up in a climate of violence, Abuse and adversity**. (Online) Available to : <http://www.familynetwork.or.th/node/337> (18th May 2552)

- Levinger, G. (1979). **Divorce and separation: Context, causes and consequences**. New York: Basic book.
- Levinger, G. and Huston, T.L. (1990). The social psychology of marriage. **The psychology of marriage**. New York: Guilford.
- Lewis and Spanier. (1997). Determinants of marital quality: A partial of Lewis and Spanier's model. **Journal of family studies**. 3,2: 226-251.
- Lynn White and Alan Booth. (1991). Marital quality and marital stability-The controversy continues. **Journal of family issue**.14: 314-317
- Ronald, M Sabatelli. (1984). Marital comparison level index (MCLI). **Measures for clinical practice and research**. 1:135-137
- Thomas and Kleber. (1981). The marital happiness/Disruption relationship by level of marital alternatives. **Journal of marriage and family**.45,1: 221-22.

